

TJEERD BISCHOFF

GROND

Personages

voor Carlien

Personages

Renate Bartels *journalist*

Rein Abbink *boer*

1.

In de auto. Renate alleen.

renate Zo heb ik hem ontmoet.

Ik zit in de auto.

Ik ben op de terugweg
van een vage bijeenkomst
over de toekomst van het platteland.
Zo gaar als een klontje.

Ik neem een kleine omweg
om nog een blik te kunnen werpen
op een vakantiehuisje.
Een weg vol bochten.
Links en rechts weilanden,
afgegrensd met boomwallen.
Coulissenlandschap.
Het motregent,
en de schemering valt.
Volgens de Tomtom ben ik er bijna.

Het is al wel laat.
Zal ik nog gaan?
Terwijl ik tuur naar een brievenbus
in de hoop daar een huisnummer
op te kunnen zien,
komt er een tegenligger met groot licht.
Even ben ik totaal verblind.
Dan een enorme schok...
De auto staat stil.
Wat is dit.
Ik open de deur...
Ik sta midden op een vluchtheuvel.
Bovenop het paaltje.
Ik heb niets gezien.
Hoe kan dat?
Beduusd kom ik de auto uit.
Ik heb niets geloof ik...
Maar de motorkap is totaal verkreukeld.
Vlakbij zie ik een boerderij.
Ik zet de gevarendriehoek neer,
doe het alarmlicht aan,
loop dan de oprit op,
tuinpaadje naar de voordeur.

Maar daar komt al iemand,
om het huis heen...

2.

Op de boerderij. Renate en Rein

renate Hallo.

Ik heb een ongeluk gehad.

rein Toch niet de vluchtheuvel?

renate Ja.

rein Je bent de derde, god beter het.

De derde in een maand tijd.

Hoe is het?

Alles nog heel?

renate Ik geloof het wel.

rein Geen pijn?

renate M'n polsen.

rein Laat eens zien.

Je hebt de klap zeker opgevangen

met je handen op het stuur.

renate Ja...

rein Beetje gekneusd denk ik.

Kun je ze bewegen?

renate Jawel.

rein Geschrokken zeker?

renate Niet echt.

Het gebeurde voor ik er erg in had.

rein Je auto ziet er niet best uit.

Ik kan hem er met de trekker afhalen.

Maar beter het sleepbedrijf bellen.

Die brengen hem meteen naar de garage.

Kom maar even.

renate Ik volg hem mee naar binnen

de keuken in.

rein Glas whisky voor de schrik?

renate Ja, graag.

rein Je bent dus de derde in een maand tijd.

De lantarenpalen zijn daar uitgevallen.

Iedere keer komen ze het paaltje overeind zetten,

maar niemand komt het licht repareren.

Want daar gaan ze niet over.

Wie daar wel over gaat,

geen idee.

Waarschijnlijk uitbesteed

aan een of andere private partij.

Maar je moet dus niet gaan betalen
voor die vluchtheuvel.

Oké?

renate Goed.

rein Ik zal het sleepbedrijf bellen.

renate Dat kan ik ook zelf.

rein Nee, laat maar even.

Ja dag,

Rein Abbink uit Lage Haksel.

Er is er dus weer eentje gestrand
op de vluchtheuvel...

Al bellend loopt hij een eindje weg.

renate Ik probeer Pablo te bellen,
maar krijg geen gehoor.

Stuur een app.

Ik kijk om mij heen.

Een grote keuken

die prettig ruikt.

Een houtkachel in de hoek.

Familiefoto's aan de muur.

Op de tafel een plastic zeiltje en

een stapel bibliotheekboeken:

thrillers,

twee romans,

een boek over mieren,

een boek over kraaien.

Ik ben best rustig.

Voor iemand die net een ongeluk heeft gehad

ben ik eigenlijk heel rustig.

rein Ze zijn er over een half uur.

renate Mooi.

Mag ik zolang hier zitten?

rein Natuurlijk.

Ik ga wel even door.

Ik moet nog eten.

Wil je ook een bordje?

renate Neenee dank.

rein Kom je uit de stad?

renate Ja, ik was op de terugweg

van een bijeenkomst

en ik wou hier in de buurt even kijken

voor een huisje.

We zoeken een weekendhuisje.

Er is een park hier ergens.

rein Slagman.

renate Ja Slagman.

rein Ik zou het niet doen.

renate Waarom niet?

rein Hij is mijn buurman.

Ik wil het je niet tegen maken,

maar hij houdt koeien

en hij houdt mensen

en de koeien behandelt hij beter.

renate O...

rein Er heerst een strak regime daar.

Je hebt de oude Slagman,

die heeft ooit zijn nek gebroken.

Hij heeft een klein hokje

vlak achter de slagbomen.

En daar zit hij met zo'n halsband om

de hele dag te loeren.

En o wee als er iemand iets fout doet:

een fles in de verkeerde kleur glasbak gooit,

iets te hard over het grindpad rijdt,

dan komt hij uit zijn hok

met zijn priemende oogjes
en dan krijg je een preek.
En dan heb je zijn zoon.
En zijn zoon is een psychopaat.
Als er laaghangende takken
van een boom van jou
over het gemeenschappelijk pad hangen,
en als je die niet op tijd weghaalt,
dan doet hij het.
En dan krijg je een rekening,
niet te zuinig.
En waag het niet te protesteren,
dan wordt hij echt vuil.
Dan gaat hij dingen afsluiten.
Je auto blokkeren,
of je domweg bedreigen.
renate Vrolijke boel.
rein Ze hebben een hekel aan stedelingen.
Ze knippen de mensen echt uit.
renate Maar waarom accepteren die mensen dat dan?
rein Omdat ze stedelingen zijn.
Ze voelen zich ongemakkelijk tegenover boeren
en dan zijn ze te beleefd.

Ze vergeten dat er op het platteland
net zulke etters wonen als in de stad.

renate Haha.

rein Het is ook die zoon,
ik ben niet bang aangelegd,
maar hij...

Het Beest noem ik hem.

renate Dank voor de waarschuwing.

rein Ik doe alles om ze dwars te zitten.

renate Wat ruikt het lekker.

rein Als je toch mee wilt eten...

renate Nee, dank je.

rein Waar kom je vandaan?

renate Uit de stad.

rein En wat voor werk doe je?

renate Ik ben journalist.

rein Interessant.

Radio? TV?

renate Nee, de krant.

rein Wat vind jij nou van de talkshows tegenwoordig?

renate Ik vind het niet veel soeps.

rein Ik ook,

ik vind het ook niet veel soeps.

Ze praten niet over de wereld,
ze praten over de media.

Wat allerlei BN-ers hebben gezegd en gedaan
op allerlei andere zenders,
in allerlei andere media.

En waar kijk ik dan naar?

Wat heeft dat nog met de werkelijkheid te maken.

renate Dat heb je mooi gezegd.

rein Dank je.

renate Maar bij de kranten valt het ook niet mee.

rein O nee?

renate Eigenlijk hetzelfde verhaal.

Ze zijn zo bang om de boot te missen,
het nieuwste opstootje,
de nieuwste hype.

Met zijn allen rennen
we als dolle honden
achter hetzelfde aan.

En als je dan iets anders wilt,
iets anders dandan...

Ineens begin ik te klappertanden.

Ik probeer het te stoppen,

maar het lukt niet.

Dan voel ik hoe ook mijn knieën

beginnen te trillen.

Ik probeer op te staan,

zak erdoorheen.

Hij komt naar mij toe,

helpt me overeind.

rein Rustig maar.

renate Dit is niet...

Het lijkt nu

alsof dit is door wat ik vertel...

Maar dit is niet...

rein Neenee, dat weet ik.

Het is het ongeluk.

rein Ja.

rein De schrik zit nog in je lichaam.

De geest is kalm,

maar het lichaam niet.

renate Hij kijkt mij aan,

houdt mijn blik gevangen.

Heeft mijn armen stevig vast.

rein Laat maar gaan.

renate Ja...

rein Mooi, niet?

renate Wat?

rein Zo'n lichaam dat zijn gang gaat.

renate Vind je dat mooi?

rein Ja.

Dingen waar je niet bij kan.

En die toch gebeuren.

renate Waarom vind je dat mooi?

rein Omdat het geen gelul is.

renate Dat is waar.

Het is geen gelul.

renate Woon je hier alleen?

rein Ja.

renate Je hebt geen...

rein Die is dood.

renate Neem me niet kwalijk.

rein Maakt niet uit.

Ik heb een dochter.

Maar die is al uit huis.

renate Ik heb een zoon.

Die is ook uit huis.

rein Wil je een sigaret?

renate Ja, doe maar.

rein Voor het eten rook ik altijd een sigaret.

Om de eetlust te dempen.

renate Omdat je anders te dik wordt.

rein Ja.

renate Ik rook al twintig jaar niet meer.

rein O...

Zou je het dan nu wel doen?

renate Het is even pauze.

Ik heb even pauze van mijn leven.

Voor hetzelfde geld was het een boom geweest.

En dan was ik nu dood.

rein Maar je leeft nog.

renate Ja.

rein Welkom op aarde.

3.

Thuis. Renate alleen.

renate Als ik thuiskom tref ik Pablo

met een koptelefoon op.

Een glimlach op zijn gezicht,

naast hem drie lege bierflesjes.

Hij wuift naar mij.

Ik vertel hem over het ongeluk,

maar ik merk

dat hij er niet bij is

en zo snel mogelijk

weer terug wil naar zijn muziek.

Ik zeg niets over het trillen,

niets over hoe de man mij vasthield

en aankeek.

Dan bel ik Alexander,

die net verhuisd is naar een andere etage,

samen met zijn vriendinnetje.

Ja hallo, hoe is het jongen?

Mooi.

Als je nou even de maten doorgeeft,
dan kan ik gordijnen voor je naaien....

O... natuurlijk, natuurlijk is dat goed.

Alles wat je zelf kan maken...

Kan ik verder iets voor je doen?

Niet...

Moet ik helpen schoonmaken?

Oké...

Oh goed... ik heb net een ongeluk gehad.

Niks ernstigs.

Alleen de auto.

Oh... natuurlijk. Natuurlijk doe maar open.

We bellen later.

Daag.

De volgende dag heb ik een gesprek
met de hoofdredacteur.

Herman,

vraagt mij of ik een of andere idioot wil interviewen,

een veehouder,

die de stikstofcrisis vergelijkt met de Holocaust.

Nee...

Nee, daar heb ik toch echt geen zin in,
aandacht besteden aan zo'n gek.

Kan iemand anders het niet doen?

Is er voor mij niet een of andere kruimel
waar niemand zin in heeft?

Nee nee, die is er niet.

Wacht,
hoor ik mijzelf ineens zeggen,
ik wil wel graag
een andere boer interviewen.

Hoezo?

Wat heeft die dan te melden?

Nou, zeg ik
en kijk om mij heen,
om tijd te winnen,
naar de net verbouwde redactiezaal,
met sfeerverlichting en kamerplanten,

en ruwe massief-houten tafels
en intieme juchtlederen tweezitsbankjes,
het lijkt de fucking Coffee Company wel.
Niemand meer een vaste plek,
alles flex,
om de werknemers voor eens en altijd
in te wrijven
dat ze volstrekt inwisselbaar zijn,
en ineens weet ik het...
Ik wil een serie interviews maken over werk.
Hoe is de aard van ons werk
in de afgelopen decennia veranderd,
nu de verbanden uit de maatschappij zijn verdwenen
en iedereen zich als individu moet zien te handhaven,
de beste versie van zichzelf presenteren
op een genadeloze markt.
Wat betekent dat voor de vervulling die we uit ons werk halen.

'Interessant,' zegt Herman, 'maar ingewikkeld.
Daar ga ik nu geen fiat voor geven.
Het staat je natuurlijk vrij
om met een uitgewerkt voorstel te komen,
maar ik ga me daar niet op voorhand aan verbinden.'

Nee, stel je voor zeg.
De volgende middag heb ik een afspraak
met de Holocaust-debiel,
maar eerst rijd ik in een leenauto
opnieuw naar de boerderij.
Onderweg koop ik een fles whisky.
Ik loop over het erf,
een tikje zenuwachtig,
bel aan,
trek aan deuren,
en vind hem uiteindelijk in de stal,
waar hij de koeien van hooi voorziet.

4.

In de stal. Renate en Rein.

renate Hallo.

Ik wou je nog bedanken voor je hulp.

Ik heb een fles whisky meegenomen.

rein Dank je wel.

Had niet hoeven.

renate Vind ik wel.

Ik was echt blij met je hulp.

rein Graag gedaan.

renate Ik ben Renate trouwens.

rein Ik ben Rein.

Hoe gaat het nu?

renate Prima.

rein Mooi.

Ik maakte me een beetje zorgen over je.

renate O...

Waarom maakte je je zorgen?

Omdat ik zo moest trillen?

rein Je leek me een beetje uit je doen.

Iets in je ogen.

renate O... nou...

ik voel me nu weer goed.

rein Gelukkig maar.

renate Ik wou je wat vragen.

rein Nog meer hulp.

renate Eigenlijk wel.

Ik ga een serie interviews houden

met mensen uit verschillende beroepsgroepen

over hun werk.

Wat dat voor hun betekent.

En of dat veranderd is in de loop der jaren..

En ik zou het leuk vinden als jij de eerste bent.

rein Ik?

renate Ja jij.

Zou je tijd hebben?

rein Tijd wel, tijd kan ik maken.

Maar ik weet niet of ik wil.

renate O...

rein Het ligt een beetje ingewikkeld.

Vanwege mijn dochter.

renate O... nou...

rein Maar ik vind het wel leuk
om zo wat te praten.

Is dat ook een mogelijkheid?

Dat we wel praten,
maar dan niet voor in de krant.

renate Jawel... dat is goed.

rein Je krijgt zo koffie.

Ik maak het even af hier.

renate Mooie schuur.

Lekker rustig.

rein Klopt.

Ik word hier ook altijd rustig.

renate Door de koeien?

rein Ja, maar ook voor de koeien.

Ik doe altijd extra kalm.

Het zijn gevoelige beesten.

renate Ze voelen jouw stemming.

rein Als ik kwaad ben, dan merken ze dat.

renate Ben je vaak kwaad?

rein Wat zal ik zeggen.

renate Ik denk het niet.

rein O nee?

renate Ik zou niet gauw kwaad worden
als ik zo'n boerderij had.

Waarom lach je?

rein Ik weet niet of je het nieuws volgt.

renate Je bedoelt met al die kwade boeren.

rein Ja.

renate Op de een of andere manier
denk ik dat jij daar niet zomaar aan meedoet.

rein Daar kon je je wel eens in vergissen.

renate O ja?

rein Ik ga niet met tractoren de boel blokkeren,
maar het is echt heel moeilijk als boer
om niet de hele tijd kwaad te zijn.

renate Vanwege...

rein Al het gelazer.

Het is hondsmoeilijk om alleen al te overleven.

De marges zijn zo klein,

je kunt op een liter melk zo weinig verdienen,

dat je heel goed moet nadenken,

anders ga je over de kop.

Om boer te zijn moet je vandaag de dag

echt een goede rekenaar zijn.

renate Hoezo?

rein Ze juttten je op:

de bonden,

de banken,

de overheid.

‘Jongens,

het melkquotum wordt losgelaten.

We gaan heel China van melkpoeder voorzien!’

En dat gaat iedereen dan doen.

Als een groep lemmingen storten ze zich in de afgrond.

Enorme schuren worden bijgebouwd,

Iedereen steekt zich nog meer in de schulden,

en wat gebeurt er,

wat iedere idioot had kunnen voorzien:

overproductie.

De melkprijzen zakken door de bodem,

en de bedrijven die het meeste hebben uitgebreid

vliegen over de kop.

Mijn stelregel is:

Als de bonden of de overheid me iets aanraden,

dan doe ik het omgekeerde.

renate Ben jij dan niet bang

om alleen te komen staan?

rein Nee.

Dat zoek ik juist op.

En jij?

renate Oef.

Ik vind het moeilijk geloof ik.

Onprettig.

rein Waarom dan?

renate Ik werk op een krant,

en daar sta ik best vaak alleen.

Ik zou soms liever echt alleen staan,

dan in een groep.

rein Waarom sta je dan alleen?

renate Wij leven als krant

voor het grootste deel van reclame.

Mensen denken dat ze nieuws kopen,

maar eigenlijk kopen ze reclame.

Om dat binnen te halen

heb je veel lezers nodig.

En daar zit het probleem.

Want hoe haal je die lezers binnen

zonder dat je je journalistieke uitgangspunten verkwanselt?

Ik vind dat onze krant dat niet goed doet.

rein Ze verkwanselt haar uitgangspunten.

renate Enorm.

Ik vind dat wij tegenwicht moeten bieden
tegenover de hysterie van het internet.

Rust,

bezinning,

achtergronden.

Maar nee.

Het verdienmodel wordt steeds meer

het genereren van ‘opwinding’.

Iedere rimpeling duizend keer uitvergrooten

tot het een tsunami wordt.

Ik heb soms het gevoel

dat ik een overblijfsel ben

uit een andere tijd.

Alsof de betekenis uit de wereld is gezogen

en ik de enige ben die dat opvalt.

Begrijp je wat ik zeg?

Of is het wartaal?

rein Neenee. Ik vind het interessant.

renate Mag ik je nog iets vertellen dan?

rein Ja graag.

renate Wij zijn als krant een bedrijf.

En dan blijkt je dus ineens
te kunnen worden opgekocht
door een private equity-fonds.
Zo'n sprinkhaan die je even leeg komt vreten.
Weet je wat ze doen?
Ze sluiten een lening om je bedrijf te kopen.
Die lening zetten ze via een slinkse truc
op naam van jouw bedrijf.
Vervolgens verkopen ze je weer
en jij zit ineens met een torenhoge schuld.

rein Kan dat?

renate Ja, dat kan.

Onbegrijpelijk.

En als je dat verder uit gaat zoeken,
stuit je ineens op het feit
dat je eigen pensioenfonds,
dat van de journalisten,
een grote belegger is in dat equity-fonds.

Krankzinnig niet?

rein Ja.

renate Probeer dat dan maar eens gepubliceerd te krijgen
in je eigen krant.

rein Dat lukt niet.

renate Na heel veel stampij.

Daarna hebben ze me voor straf
een jaar op de eindredactie gezet.

rein Klinkt niet goed.

renate Dat was ook niet goed.

Jij hebt in ieder geval nog eigen grond.

Jij bent hier eigen baas.

rein Vergeet het maar.

Ik heb te maken met heel veel regelingen
en beperkingen.

renate O ja?

rein Ze bedenken van alles om je
in een bepaalde richting te duwen.

Subsidietje hier,

strafkortinkje daar,

melkrecht hier,

fosfaatrecht daar...

Van alles wordt er bedacht
om jou in het juiste spoor te houden.

renate En daar kun je niet aan ontkomen?

rein Ik probeer het, maar nee...

Ik ben nogal gek op weidevogels.

Dat vind ik heel leuk, die beestjes.

Dus ik heb een lager stukje
naar de rivier toe,
dat houd ik expres nat.
Ik heb daar een meertje gemaakt.
Dat is echt een feest voor die beestjes.
Maar daar kun je dus ook geld voor krijgen.
En daar ben ik ingestapt,
tot mijn grote spijt.
Want wat krijg je,
opnieuw controleurs.
'Volgens onze definities
is uw meertje iets te groot.
Dat wordt toch een korting,
of u moet overstappen op de plas-drasregeling.'
Op een gegeven moment hadden ze gezien
dat ik een kudde schapen
op het weiland had gezet,
omdat die een bepaald soort gras eruit vreten,
gras wat je niet hebben wilt.
En ik had gecontroleerd,
alle eieren waren uit,
niets aan de hand,
want ik weet waar alle nestjes zijn,

maar nee,

komt zo'n luhannes van de Vogelbescherming
mij de les lezen.

renate Ach nee.

rein Ze pakken het je af.

Ze pakken je af wat je doet uit jezelf.

En het eind van het liedje is

dat je alleen nog maar bezig bent

hun regeltjes te volgen.

Als je niet oppast loop je onder een juk.

renate Maar jij toch niet?

rein Ik ben bang van wel. Toch wel.

renate Je loopt onder een juk.

rein Ik denk het wel.

renate Zorg je nog wel voor je vogeltjes?

rein Jazeker.

Je moet maar eens komen kijken.

In het voorjaar.

Dat is zoiets moois.

Daar gaat je hart van huppelen.

renate Graag.

Dat lijkt me wel wat, een huppelend hart.

rein Kom ik ga je iets laten zien.

5.

Buiten. Renate en Rein

renate Hij loopt de stal uit,
ik achter hem aan
zandpad op,
tussen twee weilanden door.
Grote passen...
Aan de rand van het bosje
staat een bank van ruwe houten planken.
We gaan zitten,
kijken uit over de velden.

rein Hoor je de vogeltjes?
renate Ja.
rein Als ik er genoeg van heb,
dan ga ik hier zitten,
fles jenever mee,
vuurtje stoken,
en dan wordt het schemer,
gaat de wind liggen,

het maantje komt op,
en je hoort alles,
de merel, een specht,
een vleermuis scheert over,
nog weer later hoor je een uil,
en dan zit ik hier
en dan kijk ik naar de boerderij,
naar mijzelf eigenlijk,
en dan word ik vrij,
en dan kan ik erom lachen.

renate Waar lach je dan om?

rein Al het gezwoeg,
al die dingen in ons hoofd,
dat hele kunstmatige systeem
waardoor het leven
zo'n ingewikkelde klerezooi is geworden.

renate Ja, dat kun je wel zeggen, ja.

rein Dit hier is natuur.

Er wordt geleefd, gestorven,
gepaard en gebaard.

Maar zonder ophef,
zonder drama.

In het voorjaar
spuiten de bladeren tevoorschijn
en in het najaar vallen ze van de takken
en vergaan.

renate Zonder gelul.

rein Juist.

Zonder gelul.

Prachtig systeem, toch?

renate Maar jij als boer zit ook in een systeem.

Waarom is dat slechter dan de natuur?

rein Dat is een gedrocht.

Dat is met heel veel gelul.

Ik zou op zo'n manier boer willen zijn

dat het weer een strijd is

tussen mij en de elementen.

En niet tussen mij en het systeem.

renate Maar dat kan niet meer.

Of wel?

rein Nee, dat kan niet meer.

renate Dus wat nu?

rein Wat is er?

renate Neem me niet kwalijk...

Ik vind het maar niks

dat je niet weet hoe het verder moet.

En dat je dan hier alleen gaat zitten.

Aan de rand van het bos.

rein Waarom niet?

Ik ben eraan gewend.

renate Ja, maar toch.

Waar is je dochter?

rein Die studeert in Wageningen.

renate Mag ik een foto van haar zien?

Rein pakt zijn mobiel.

renate Mooie meid.

Lief ook.

rein Ja, heel lief.

Mag ik jouw zoon zien?

renate Kijk.

rein Leuke vent.

Kijkt goed uit zijn ogen.

renate Zij hebben ons niet meer nodig.

Wij hebben hén nodig.

rein O ja?

renate Bij mij wel.

Die van mij redt zich uitstekend.

Op zijn zestiende dacht ik al:

als hij nu het huis uit zou gaan,
dan zou hij zich kunnen redden.
rein Dat is goed, toch.
renate Jazeker is dat goed.
Dat is héél goed.
Maar het is ook jammer.
rein O ja?
renate Het is fijn als iemand je nodig heeft, toch?
rein Dat is waar.
renate Handig ook.
Als je niet zelf hoeft te bedenken
waarvoor je leeft.
rein Daar zeg je zoiets.
renate Als ik nu dood zou gaan,
dan zou ik dat aankunnen,
denk ik.
Omdat ik een mooi leven heb gehad.
Van alles meegemaakt.
Liefde gekend.
Het gekke is alleen,
dat ik misschien nog wel dertig jaar te gaan heb.
En wat ga ik doen met de rest van mijn leven?
rein Vraag je dat aan mij?

renate Nee.

Maar het zou wel mooi zijn als jij antwoord zou geven.

rein Ben je gek.

Jij bent journalist.

Journalisten hebben van alles verstand, toch?

renate Juist niet.

Journalisten doen verslag.

Die scheren over het oppervlak van de dingen.

Terwijl boeren,

boeren bewerken de grond.

De grond is de basis.

rein Je bent een mooie jij.

Nee, daar moet je toch echt zelf

antwoord op geven.

renate Als ik jou goed heb begrepen,

dan moet ik net als de bladeren

langzaam afsterven,

zonder te protesteren.

rein Het is een optie.

renate Een beetje verpieteren

in een bungalowpark.

Ik ben toch geen boom?!

rein Dat zeg ik niet.

renate Over een paar dagen

is het de langste dag van het jaar.

Daarna houden de vogels op met zingen.

Gewoon omdat hun klokje zo is afgesteld.

Dat vind ik altijd zoiets treurigs.

Dat is die natuur van jou.

rein Waarom is dat treurig?

renate Omdat je door iets anders wordt bepaald.

rein Wees blij.

Alles zelf moeten bepalen is ook niet fijn.

renate Ik dacht dat jij eigen baas wou zijn.

rein Maar niet over de natuur.

renate Maar je bent boer.

rein Ja, dat weet ik.

Shit.

renate Wat?

rein Storingsmelding van de melkrobot.

renate Heb je daar een robot voor?

rein Ik heb hem genomen vanwege mijn rug.

Tweedehands.

Maar ik word gek van dat ding.

Om de haverklap krijg je storingsmeldingen.

En dan moet je erheen,

anders heb je een file.

Hij doet zijn werk ook nog eens slecht,
mist regelmatig een speen...

Als het een mens was,
dan had ik hem er allang uitgeflikkerd.

Sorry, ik moet nu eerst met de robot aan de gang.

renate Ik begrijp het.

Dank je wel dat ik hier mocht zijn.

rein Graag gedaan.

renate Wie weet,
zien we elkaar nog eens.

rein Zou leuk zijn.

renate Wat zag je eigenlijk in mijn ogen,
na het ongeluk?

rein Eenzaamheid
en ontreddeing.

renate Toe maar.

Ik loop naar mijn auto,
kijk nog een keer om,
zie hem daar staan,
groot en onthand,
een beetje ontreddeerd ook

als een Neanderthaler
die de weg kwijt is.
Ik weet niet wat het is,
ik loop terug...
Kom eens hier.

rein Ik zie het niet aankomen.
Ze komt op mij af,
blijft vlakbij staan,
tot waar onze voeten elkaar raken.
Omarmt mij,
met haar hele lichaam tegen mij aan.
En blijft zo staan,
eindeloos lang,
waardoor ik haar voel,
haar adem die op en neer gaat.
Ik begin te zuchten,
ondanks mijzelf,
ontspan,
als iemand die thuiskomt
na een lange reis.
Dan zet ze kracht,
met haar armen.

Veel kracht.

Ze is sterk.

Ze pakt me.

Ze wrijft over mijn rug.

Ik doe mee,

zet ook kracht.

Dan laat ze los,

klopt nog even op mijn rug.

Zachtjes nu.

Draait zich om

en stiefelt weg.

Nooit,

nog nooit in mijn leven

heeft iemand mij zo omarmd.

6.

Thuis. Renate alleen.

renate Terug in de auto,
op weg naar die andere veehouder,
hangt zijn geur om mij heen:
de boerderij vermengd met iets anders.
Iets vredigs,
maar ook kruidigs.

De andere veehouder
is net zo rechtlijnig en kwaad
en niet om door te komen,
als ik verwacht had.
Ook als ik mijn begrip uitspreek
voor zijn situatie,
wil hij die vergelijking
niet terugnemen.

Thuis bij het avondeten
vraag ik Pablo wat hij nog wil

met het laatste deel van zijn leven.

Hij kijkt mij wat verbaasd aan.

Gewoon,

doorademen zegt hij.

Heel veel later komt hij naar bed

en ligt in een oogwenk te ronken.

Ik draai en draai,

val eindelijk in slaap,

maar schrik al snel weer wakker.

Paniek.

Mijn hart gaat tekeer.

Vijfenvijftig ben ik.

Vijfenvijftig...

Ik werp het dekbed van me af,

loop naar de kamer van Alexander,

die leeg en onttakeld is sinds hij uit huis is.

Ik snuif aan een vergeten trui

die aan een haakje hangt,

maar kan de vertrouwde geur niet vinden.

Dan loop ik naar beneden,

doe het licht aan en pak de krant.
Ik wil het stukje gaan lezen
dat ik geschreven heb,
over een wethouder die op moet stappen
vanwege een affaire met een ambtenaar.
Maar ik kan mij er niet toe zetten.

Ik kijk om mij heen,
pak een fles drank
en loop naar buiten.

Aan de overkant van de straat ga ik zitten,
op een bankje.
Vanonder het valse licht van een lantarenpaal
kijk ik naar mijn huis,
kijk ik naar mijn leven,
dat mij vreemd
en willekeurig voorkomt.

Ik pak mijn mobiel.
En stuur Rein een app.

Het was fijn bij jou.

Dank je wel.

Er verschijnen twee v-tjes,
hij heeft zijn mobiel nog aan.
En dan worden de v-tjes blauw.
Hij is wakker.
Hij typt!

rein Ik vond het ook fijn.

Een bijzondere ontmoeting.

renate Je bent een gevoelige man.

rein Dat hoor ik voor het eerst.

renate Je dochter is het vast met mij eens.

En je koeien.

rein Ik zal het ze eens vragen.

renate Ik ga zo slapen.

Lieve groet.

rein Jij ook lieve groet.

7.

Op de redactie. Renate alleen

renate Een paar dagen later

zit ik 's avonds te werken

op de krant.

Ik probeer na te denken over de serie.

Maar mijn gedachten dwalen af

naar de redactievergadering van die ochtend

waar we een felle discussie kregen

over mijn interview

met de Holocaust-veehouder.

Ik had die idiote opmerking verbannen

naar de marge van het interview,

omdat de kern van de zaak

toch de stikstofproblematiek is

en de ongelukkige situatie

waar de boeren in beland zijn.

Maar Herman en de meesten van de redactie

waren dat niet met mij eens.

‘Zo’n opmerking komt toch voort
uit een bepaald sentiment
en het is toch onze taak
om daar verslag van te doen.’

Ja, maar waarom kiezen we dan
voor die ene figuur
die uit de bocht vliegt?
Dat is een exces.
Dat is niet representatief.
Dat is alleen maar een vlucht van onze kant
om het niet over de zaak zelf te hebben,
de stikstofcrisis
en wat dat betekent voor de boeren...
Zo zit ik nogmaals mijn gelijk te halen.

Als het me dan eindelijk lukt
om over de serie na te denken,
dwalen mijn gedachten al snel af naar hem,
die hele geweldige boer.
Ik zou hem willen helpen,
iets voor hem willen doen...

Rein op

rein Hallo.

renate Hallo...

Hoe kom jij hier zo terecht?

rein Ik was in de buurt.

En toen dacht ik

ik ga eens even kijken.

renate Je was in de stad.

rein Ja.

renate Wat leuk.

Welkom.

Dit is dus waar ik werk.

Het is hier net verbouwd.

rein Ziet er goed uit.

renate Vind je?

rein Ja.

renate Ik weet het niet.

Dit was dus zo'n oerlelijke kantoortuin,

met tl-bakken,

een systeemplafond,

metalen bureaus

en vetplanten die tegen de klippen op

proberen te overleven.

rein Dan is dit toch vooruitgang.

renate Ik hield daar wel van.

Zo'n echte werkomgeving.

waar je met opgestroopte mouwen

de wereld bespreekt.

In het begin mocht er ook nog worden gerookt.

Dat was geweldig,

van die enerverende discussies 's avonds laat,

als je avonddienst erop zat,

met bier en sjek.

Dan stond het helemaal blauw.

En dan doorgaan tot het licht werd

en je even het gevoel had dat je de wereld doorzag.

rein En dat is nu niet meer?

renate Nee. Dat is nu niet meer.

Wil je wat drinken?

Er is hier dus wel een supergoed koffieapparaat:

Capuccino, espresso, cafe macchiato, cafe latte...

Koffie?

rein Nee dank je.

Ik ben zomaar even aangekomen.

En ik was in de buurt.

renate Ja, dat zei je.

rein Komt het uit?

renate Jawel.

rein Ik zat te denken...

Ik wil toch wel dat interview doen.

renate O nou... wat leuk.

Waarom ben je van gedachten veranderd?

rein Eigenlijk omdat ik je leuk vind.

Ik wil dat graag voor jou doen.

renate Nou, wat aardig.

Misschien dat we dan

een gesprek kunnen hebben

en dan maak ik er een verhaal van

en ik laat het je lezen.

En dan kun jij altijd zeggen als er iets uit moet.

rein Goed idee.

renate Het was in verband met je dochter toch?

rein Ja.

Omdat zij de boerderij over gaat nemen.

Over twee jaar,

als ze klaar is met haar studie.

Maar ik wil dus niet een negatief artikel.

En dat zij dan denkt,

die pa van mij heeft het veel te zwaar,

en dat doet hij voor mij.

En dat ze zich dan schuldig voelt.

renate Maar zij weet toch wel dat het zwaar is, of niet?

rein Jawel,

maar ik wil het niet erger maken dan het is.

renate Dat begrijp ik.

Heb je weleens het idee van...

waar zadel ik haar eigenlijk mee op?

rein Natuurlijk,

maar zij is jong, hè.

Dat maakt alles uit.

renate Zij heeft er zin in.

rein Ja...

dat denk ik toch wel.

renate Mooi.

Je doet zo'n bezit

natuurlijk ook niet graag van de hand.

rein Precies.

renate Hoe lang is die boerderij eigenlijk al

in het bezit van jouw familie?

rein Het is gebouwd door mijn voorouders.

Ergens in de achttiende eeuw.

renate Goh.

Dan zit zo'n land ook vol herinneringen.

rein Wat zal ik zeggen...

renate Dat moet haast wel.

rein Ja, nou ja...

renate Wat is er?

rein Niets.

Ik begrijp even niet wat je wilt.

Moet ik nu een of ander sentimenteel verhaal gaan afsteken?

Over de oude eikenboom

waar mijn opa een trap van het paard kreeg?

Over de ondergrondse schuilruimte

aan het eind van het erf

waar een groep Joodse onderduikers hebben gezeten?

Het strandje bij de rivier waar mijn vader

voor het eerst vree met mijn moeder?

En ik voor het eerst met Anja.

renate Neenee, helemaal niet.

rein Gelukkig maar.

Want dat is Geert Mak,

Hoe God verdween uit Jorwerd.

Dat staat bij mij op het plankje 'nostalgie.'

Daar heb ik een hekel aan.

renate O...

Ik begrijp eigenlijk niet
waarom je nou zo geërgerd bent.
rein Omdat het zo makkelijk is.
Natuurlijk voel ik dat ook,
verbinding met vroeger,
en via ons dan naar de toekomst.
Natuurlijk.
Maar het is ook een last.
Banden met mensen
die niet meer bestaan,
dingen die geweest zijn.
En dat je dat dan uit een heilig gevoel
altijd maar in stand houdt.
Het is ook goed
als dingen een keer stoppen.
Gewoon omdat het tijd is.
renate O...
Wil je eigenlijk dat je land verdwijnt?
rein Dat zeg ik niet.
Ik hou alleen niet van dat sentiment.
Het kan ook een opluchting zijn,
als dingen ophouden.
renate Ja, dat kan.

Maar als jij het over je vader hebt
dan raakt je dat.

En als je over je dochter vertelt...

rein Ja, natuurlijk!

Dat gaat over mijn vader en mijn dochter!

Vind je het gek?!

renate Nee, helemaal niet.

Juist niet.

Ik begrijp dat heel goed.

rein Het punt is,

wat is belangrijker:

vroeger of nu?

Vroeger is geweest.

Dat is wat mij betreft een verhaal.

Nu is de realiteit.

renate Zo kun je ernaar kijken.

Wil je een borrel?

Volgens mij staat er hier nog ergens een fles sterke drank.

rein Ja, dat wil ik wel.

renate Kijk eens, whisky.

rein Lekker.

renate Op nu dan maar.

rein Op nu.

Ik weet niet waarom het me zo ergert.

renate Ik weet het wel.

rein O ja?

renate Omdat het moeilijk is.

Je verleden leg je niet zomaar af.

Stilte.

Wat voor iemand was je vrouw?

rein Klein,

bewegelijk,

grappig.

Lief.

renate Hoe is ze gestorven?

rein God...

Dat is niet zo'n leuk verhaal.

renate Wil je het er niet over hebben?

rein Jawel.

Nou...

Je hebt die oormerken,

je kent ze wel.

renate Die gele.

rein Ja.

Voor mij het symbool van alles

wat er mis is in onze sector.

Die hele industrialisering,
al die controledwang.
Nou goed,
we hadden een jonge stier
en die hield niet van die dingen
en hij wist ze ook steeds af te krijgen.
Op een gegeven moment
raakte hij in de puberteit.
Een echte testosteronbom,
je kon er niet meer bij in de buurt komen.
Hij moest apart gezet
en we konden hem dus ook niet meer zo'n merk in doen.
Maar op een gegeven moment
kwam er een controleur van de NVWA
en die begon te zeiken
en te dreigen met boetes,
vanwege dat oormerk dat hij niet inhad.
En Anja, mijn vrouw,
had op de een of andere manier
altijd het idee
dat ze die dieren goed begreep,
intuïtief,
beter dan ik,

dat was ook wel zo,
maar die is dus alleen,
op een moment dat wij er niet waren,
op de rand van die box geklommen,
dat is tenminste wat wij denken,
om dat beest zo'n oormerk in te doen.

Nou ja,
dat was een verschrikkelijke vergissing...

renate Oef.

Wat een verhaal.

Wie heeft haar gevonden?

rein Lena,

mijn dochter.

renate Allemachtig.

rein Ze was twaalf.

Ze is ongelofelijk dapper geweest.

We hebben samen die stier uit die box gekregen.

Ik kan er nu goed over praten hoor.

Mijn dochter en ik hebben

allebei traumatherapie gehad.

Met die oogbewegingen.

Dat heeft goed geholpen,

dus ja...

renate Hoe lang geleden is ze overleden?

rein Tien jaar.

renate Zo lang al.

rein Ja.

renate Heb je daarna nooit gedacht...

rein Jawel.

renate Maar?

rein Ik ben op een gegeven moment gaan daten,

op aanraden van mijn dochter.

Maar dat was geen succes.

renate Waarom niet?

rein Wat zal ik zeggen...

Al die vrouwen waren er zo miserabel aan toe...

Het ene verhaal was nog ellendiger dan het andere.

Ik ging vaak langer door met contact houden,

omdat ik het zielig voor ze vond.

Ik had het hart niet

om tegen zo iemand te zeggen,

ik wil je niet.

renate Dat kun je ook wat diplomatieker zeggen.

rein Maar toch.

En wat er dan nog een keer bijkomt,

je moet op een gegeven moment toch...

renate ...met elkaar naar bed.

rein Ja.

Dat is toch de bedoeling van het hele gebeuren.

Dus je zit je ook de hele tijd af te vragen,

kan ik het met haar.

Dus hele aardige vrouwen,

maar toch nee.

Hard is dat.

Meedogenloos.

renate Je hoeft toch niet uit liefdadigheid met elkaar naar bed te gaan.

rein Dat is waar, maar toch,

ik ben ermee gestopt.

renate Wel jammer lijkt mij.

rein Ik probeer het nu praktisch te benaderen.

renate Wat houdt dat in?

rein Ik spreek eens in de zoveel tijd af

met een escort.

Duurste bureau.

Want daar moet je ook nog mee oppassen.

Ik heb wel eens iemand gehad,

van een goedkoper bureau.

Het was haar eerste keer.

En die was heel verbaasd
dat ik met haar naar bed wou.
Daar kwam dus ook weer
een ellendig familieverhaal.
En het eind van het liedje was
dat we geen seks hadden,
maar dat ik de volgende dag
een fatsoenlijke winterjas met haar
ben wezen kopen.

Wat lach je?

renate Omdat je zo openhartig bent,
dat vind ik leuk.

Stilte.

rein Ik moet gaan zo.

renate Morgen vroeg op.

rein Ja.

renate Hij pakt mijn hand,
knijpt even,
legt dan zijn hand in mijn nek,
kroelt even door mijn haar.
Ik neig naar hem toe,
kijk hem aan,

we kussen...

We belanden in die vreemde tijdeloze toestand
waarin onze tongen veranderen
in twee blinde waterdieren
die ergens in de diepzee elkaar aftasten
en dan steeds onstuimiger aan een dans beginnen
waarvan niet duidelijk is waar die moet eindigen...

Wacht.

Dit is niet de bedoeling.

rein Omdat je getrouwd bent.

renate Ja.

rein Neem me niet kwalijk.

renate Neenee. Dat is niet jouw schuld.

rein Heb je een leuke man?

renate Ja. Hij heet Pablo.

Hij is een Spanjaard.

rein Hoe kom je aan hem?

renate Uit Spanje gehaald.

rein Klinkt logisch.

renate Ik heb hem ruim twintig jaar geleden ontmoet.

Bij Granada.

In mijn wilde jaren.

rein Klinkt spannend.

renate Dat valt wel mee.

Hij is voor mij naar Nederland gekomen.

Heeft z'n familie achtergelaten,

z'n land.

rein Lijkt me niet makkelijk.

renate Dat was het ook niet.

Taal was lastig,

is lastig,

werk ook.

Af en toe baantjes in de horeca.

Beetje gitaarles.

Hij heeft voor Alexander gezorgd

toen die klein was,

zodat ik kon werken.

Hij is een lieve vader.

En we hebben het goed.

Dus ja...

rein Ik begrijp het.

renate Ik ga niet bij hem weg.

rein Nee, ben je gek.

Daar was ik ook niet op uit.

renate Nee, dat weet ik.

We lopen nu bij het ziekenhuis,
hij heeft longemfyseem.

rein O.

renate Hij moet eigenlijk meer bewegen.

Maar ik krijg hem niet van de bank.

Daarom ben ik ook op zoek
naar een weekendhuisje.

Pablo houdt van tuinieren.

rein Ah vandaar dat je bij het Beest...

renate Ja vandaar.

Luister Rein,

we kunnen een affaire beginnen,
maar dat worden dramatische toestanden.

En het eind van het liedje

is waarschijnlijk dat ik dan toch bij Pablo blijf.

Dusdus...

rein Dat begrijp ik.

Je hebt helemaal gelijk.

renate Vrienden is goed, toch?

rein Vrienden is uitstekend.

renate Ik vind het fijn om bij je te zijn.

Ik word rustig van je.

Van de meeste mensen raak ik opgefokt.
rein Ik ook.

Rein af

8.

Thuis. Renate alleen.

Op de boerderij. Rein alleen.

renate De dagen daarna
doe ik de discussie met Herman
nog een keer dunnetjes over,
waarbij hij opnieuw betoogt
dat we domweg verslag moeten doen
van wat er leeft
en niet via de achterdeur
een politieke agenda moeten doorvoeren.
En ik probeer hem opnieuw
aan het verstand te peuteren
dat wijzelf onderdeel zijn van wat er leeft.
En dat we er niet onderuit komen
dat we keuzes maken.
Wat geven we aandacht en wat niet.
Domweg verslag doen bestaat helemaal niet!
Dat moet hij toch ook weten!
Hopeloos...

Met Pablo ga ik naar het ziekenhuis
voor nieuwe testen.

Ik speur het internet af naar een nieuwe auto,
overleg met de gemeente
en met de verzekering
over de schade aan de vluchtheuvel.

Word vrolijk en ontroerd van een bezoek
aan de nieuwe etage van Alexander
waar hij samen met zijn vriendin
een tweepersoonsbed aan het timmeren is.

En tussen de bedrijven door
app ik met Rein.
Of misschien moet ik zeggen,
ik app met Rein
en tussen het appen door
doe ik die andere dingen,
want mijn aandacht ligt steeds sterker
bij de appjes.
Ik zend berichtjes,
controleer of de v-tjes blauw worden.
En als dat gebeurt,

dan klaar er iets in mij op.

Ik spring van mijn stoel als ik een bliepje hoor.

De berichtjes die ik van hem krijg

doen het bloed door mijn aderen bruisen

als een fris klaterend beekje.

Wat ik ook tegen hem gezegd heb,

ik verlang naar hem.

Ik zie voor mij

hoe ik samen met hem de koeien van hooi voorzie,

naast hem op de trekker zit...

dan ineens zijn pik uit zijn broek haal,

hem overrompel,

verbijsterd naar adem laat happen...

Hoe hij mij overrompelt...

in de schuur... bij het hek...

Wat gebeurt mij nou toch...

Ik spreek met hem af voor het interview.

rein Ze blijft maar appen.

Al zegt ze dat ze niets wil,

ze kan niet stoppen met berichtjes sturen.

Ik voel mij geweldig.

Van al die mensen die ze tegenkomt,
die ze zou kunnen nemen,
kiest ze mij.

Een wonder is mijn leven binnengewandeld.
De lucht lijkt zwanger van belofte.
Een tomeloze energie
maakt zich van mij meester.
En een nieuwe besluitvaardigheid.

9.

In de boerderij. Rein alleen. Renate stormt binnen.

renate Houd de deur dicht.

rein Wat.

renate Het Beest komt eraan.

Het Beest!

rein Hoezo?

renate Dat gazonnetje voor de slagbomen

staat vol mollenklemmen.

Echt walgelijk.

Dus ik heb die mollenklemmen

uit de grond gerukt

en in de sloot gegooid.

rein Nee.

renate Ja, ik heb ze in de sloot geflikkerd.

Maar toen kwam het Beest eraan,

hij schoot het kantoortje in.

En kwam eruit met een geweer.

rein Nee.

renate Ja.

rein Heeft hij je hierheen zien gaan?

renate Ik weet het niet.

rein Shit.

Achter het stro.

Vlug.

Renate loopt naar achter om zich te verstoppen, kijkt naar Rein.

renate Gefopt!

rein Wat!

renate Gefopt!

Je had die kop van je moeten zien.

rein Nee...

Ben je niet goed bij je hoofd?

Ik had wel een hartaanval kunnen krijgen.

Als ze allebei zijn bijgekomen.

renate Sorry.

Ik kon het niet laten.

rein Nou Pipo de Clown, je wordt bedankt.

Waar gaan we zitten?

Zullen we naar de keuken?

renate Ja graag.

rein Ik ben benieuwd wat je nog wilt vragen.

Ik heb volgens mij alles al verteld.

renate Nog lang niet.

Wacht maar af.

rein Voor we gaan beginnen, hè,

die gesprekken met jou

hebben me goed geholpen.

Want ik zag het ineens haarscherp.

renate Wat.

rein Hoe het zit met de boerderij.

En mij.

Ik ben naar Lena gegaan,

en ik heb gezegd:

Je hoeft het niet te doen,

niet voor mij of voor mama.

Het is mooi geweest.

Als je geen zin hebt,

verkopen we het gewoon.

renate En wat zei ze toen?

rein Ze was opgelucht.

Ze moest huilen.

We hebben heel goed gepraat...

Was hard nodig.

Daarna zijn we naar het graf van Anja gegaan.

renate Dat klinkt goed.

rein Dat was ook goed.

renate Dus nu ga je je boerderij verkopen.

rein Waarschijnlijk wel.

Ik vrees dat ik binnenkort met mijn buurman moet gaan praten.

renate Het Beest?

rein Hij wil dolgraag uitbreiden.

renate Maar het is een psychopaat,

een fascist misschien wel.

rein Dat maakt voor de grassprietjes weinig uit.

Die hebben weinig te lijden van het fascisme.

renate Maar de koeien.

rein Hij zorgt goed voor zijn koeien.

renate En de vogels.

rein Tja.

Ik denk dat hij het meeste wil betalen.

renate En jij bent een rekenaar.

rein In sommige dingen wel.

Wat is er?

Ben je teleurgesteld?

renate Een beetje.

rein Vanwege het Beest.

renate Ik vind dat je zo'n boerderij

eigenlijk niet weg kunt doen.

Dat krioelt van de mogelijkheden.

rein Dat kan zo zijn, maar ik zie ze niet.

renate Dat is ook omdat je alleen bent.

rein Ja, maar dat is hoe het is.

renate Ja... nou ja..

Ik vind het jammer.

Je kunt toch een camping beginnen.

rein Net als hij?

renate Een zorgboerderij..

rein Ik heb over je gedroomd.

renate O ja?

rein Sorry...

renate Wat.

rein Ik weet niet of ik dit moet vertellen.

renate Doe maar wel.

rein Goed.

Ik droomde...

Jij zat op mijn schoot en...

ik was heel opgewonden,

ik zat in jou.

Maar jij had niets door.

Je was maar aan het schrijven en schrijven

en toen...

toen lag ik ineens in het ziekenhuis
voor een dotterbehandeling.

Realistisch, niet?

renate Realistisch?

rein Nou ja.

Ik ben een stuk ouder dan jij.

Dit gaat me nog de das om doen.

renate Waarom zeg je dat?

We gaan toch goed met elkaar om?

rein Ja...

We gaan goed met elkaar om.

renate Goed...

Zullen we beginnen?

Ik vraag alleen dingen die ik nog niet weet.

Oké?

rein Oké.

Wanneer komt dit in de krant?

renate Dat moet ik er wel even bij zeggen,

want dat weet ik dus nog niet.

Ik weet niet zeker

of mijn krant het gaat plaatsen.

Herman vindt het een interessant idee,

die serie,

maar wat is de actualiteitswaarde.

Die eeuwige rotvraag

als je niet aanhaakt bij de nieuwste hype.

Ik mag nu twee interviews maken,

op de bonnefooi,

buiten werktijd.

rein Raar.

renate Maar als hij ze niet wil,

ga ik er gewoon mee naar een andere krant.

rein Kan dat?

renate Misschien ga ik wel weg bij mijn krant.

rein O ja?

renate Dat denk ik soms.

rein En dan?

Wat zou je dan willen doen?

renate Dat weet ik nog niet.

Misschien wel iets heel anders.

rein Maar je moet ook geld verdienen.

renate Dat is het hele probleem.

Goed...

het interview gaat nu beginnen.

Hoeveel koeien heb je?

rein Zestig.

renate Dat is niet veel, of wel?

rein Nee, dat is vandaag de dag weinig.

renate Waarom zestig?

rein Dat is het aantal dat één melkrobot
precies goed aankan.

renate Dus de robot regeert.

rein De robot regeert.

renate En wat voor soort bedrijf is dit?

Traditioneel?

Gebruik je kunstmest?

Bestrijdingsmiddelen?

Of ben je biologisch?

rein Ik zit er een beetje tussenin.

Ik gebruik bijvoorbeeld geen raaigras.

Dat is in principe heel eiwitrijk,
maar de koeien krijgen er ook diarree van.

Als je meer kruiden in je weiland hebt,
dan is dat beter voor hun weerstand
en het is leuker voor de vogels.

renate En waarom ben je niet helemaal biologisch?

rein Daar heb je geld voor nodig,
dat is een investering.

renate Maar vind je niet

dat je dat eigenlijk zou moeten doen?

rein Hoezo?

renate Nou ja...

als consument fiets ik mij een slag in de rondte

om alle verantwoorde producten

bij elkaar te scharrelen,

biologisch, korte ketens, fair trade,

en als ik dan hoor dat jij als boer

zo'n groot mogelijke bulk wilt leveren

en de boel daarmee vervuult,

dan vind ik dat best lastig.

rein Ga je nu als journalist ineens

met het vingertje wijzen?

renate Nee,

dit heet gewoon een kritische vraag.

rein Ik vind het een suggestieve vraag.

Wij mogen als individuele boer

alle wereldproblemen maar even oplossen.

renate Nee, dat zeg ik niet.

rein Dat zeg je wel.

Als jij echt die veranderingen wilt,

als de politiek dat echt wil,

dan moeten ze gewoon
een paar wetten invoeren
en wat geld beschikbaar stellen.

Dan is het zo klaar.

In plaats van de hele tijd die morele druk.

Een flinke CO2-heffing
en het broeikas-effect is zo opgelost,
dat weet iedereen.

Maar dat durven ze niet.

En daarom worden wij als burgers de hele tijd
aan onze kop gezeken.

renate Ja, daar zit wat in,
maar zolang die wetten er niet zijn...

rein ...moet je je verantwoordelijkheid nemen.

renate Ja.

rein Ik vind er geen bal aan,
zo'n interview.

Zullen we stoppen?

renate Nee.

Ik heb nog een serie vragen.

Heb jij een lievelingskoe?

rein Ja.

De meest eigenzinnige.

Ze zorgt voor problemen,
maar ik vind haar leuk.

Ze heeft ook een leuke blik.

renate Je houdt van eigenzinnigheid.

rein Ja.

Daarom vind ik jou ook leuk.

renate Dit schrap ik uit het interview,
als je het niet erg vindt.

rein Wij zijn moderne mensen, toch?

renate Dat weet ik niet.

rein Jawel.

We leven in de 21ste eeuw,
we zijn modern.

renate Goed.

Als jij het zegt.

rein Ik heb zitten denken...

Stel dat wij samen
eens een week op reis gaan.

Om uit te proberen.

Om te kijken wat het waard is tussen ons.

renate Op reis.

rein Ja, maar open en bloot.

Dat jij dat bij Pablo op tafel legt.

Dat je een man hebt ontmoet
en dat je dat uit wilt zoeken.
renate Nee... dat kan niet.
Zo modern zijn wij niet.
rein Maar als jij aangeeft dat je dat wilt,
dat dat belangrijk voor je is.
renate Maar wij hebben samen een kind opgevoed.
We zijn net klaar met ons gezin.
rein Ja, en je vraagt je af
wat je met de rest van je leven wilt doen.
Wat kijk je?
renate Waarom zou Pablo daar ooit mee instemmen?
rein Dat weet ik niet.
renate Hij zou dat verschrikkelijk vinden.
En als hij dat verschrikkelijk vindt,
hoe kan ik het dan doen?
rein Dat weet ik niet.
Het is wel recht door zee om het zo aan te pakken.
renate Recht door zee?
rein Ja.
renate Dat weet ik niet.
Stel,
dit is theoretisch,

stel dat we een keer seks zouden hebben,
of een paar keer,
en ik ga dan naar hem toe
en ik zeg, 'dit is er gebeurd,
dit is belangrijk voor me.'

Daar kan ik me meer bij voorstellen.

Dat andere is
alsof ik van tevoren toestemming vraag.

rein Nee.

Dat doe ik niet.

Dat wordt ellende,
dat heb je zelf gezegd.

Dan kan ik gaan zitten wachten
op de uitslag van het echtelijk drama.

En ik kan voorspellen wat daar uitkomt.

Ik heb geen zin in dat soort gedoe.

renate Dat begrijp ik.

rein Daar ben ik ook te oud voor.

Als het kan dan graag
en anders niet.

renate Ik word hier heel zenuwachtig van.

Ik moet hierover nadenken...

Je moet me wat tijd geven, ja?

rein Goed.

renate Ik heb dus ook gefantaseerd

over wonen hier,

op de boerderij.

Stilte.

rein Die boerderij wil ik echt verkopen.

Het is ook verbonden met Anja.

renate Dat begrijp ik.

Het is net alsof we weer twintig zijn.

Hetzelfde gelazer.

rein Daar ben je kennelijk nooit te oud voor.

renate Zullen we even een eindje wandelen?

rein Goed.

renate We lopen langs de velden.

Praten,

onze armen raken elkaar,

af en toe,

onze handen.

Ik hoor niet goed wat hij zegt

en het gaat ook allang niet meer

om wat wij zeggen.

Van boven moet het klinken

als het drukke getjilp van vogels
die bij elkaar in de smaak vallen.
Hij slaat een arm om mij heen,
we blijven staan
en dan,
doen we toch weer wat de natuur ons opdraagt
en wat wij misschien wel kunnen
maar niet willen tegenhouden.
rein Ga je dan met Pablo praten?
renate Jaja...

10.

Thuis en op de boerderij. Renate alleen.

renate Maar ik weet niet hoe.

Ik heb geen idee.

Er volgt een periode

van afspraakjes tussen de bedrijven door

waarbij we vrijen,

maar niet met elkaar naar bed gaan.

We appen veel,

bellen.

Ik pijnig mijn hersens hoe het nu verder moet.

Maar ik kom er niet uit.

Ik zeg tegen Rein dat hij moet wachten

tot de vakantie,

want dan gaan Pablo en ik naar Spanje

en dan zal ik met hem praten...

Kreupel van verlangen strompel ik door de dagen.

Ondertussen werk ik het interview uit,

zo goed en zo kwaad als ik kan,

met allerlei informatie uit eerdere gesprekken.

Leg het voor aan Herman

die het te sferisch vindt

in de beschrijvingen

en nog steeds niet actueel.

De dag voor we vertrekken

– Pablo en ik zijn aan het pakken,

Alexander is thuis en zal voor ons koken –,

krijg ik een bericht van Rein.

Met een vage smoes knijp ik ertussenuit.

Wat voelt dat rottig met Alexander erbij.

Ik scheur naar Rein,

kus hem,

kruip bij hem op schoot.

Druk me tegen hem aan.

Verwarring,

schuldgevoel,

hartstocht,

angst.

Het gaat niet,

hoor ik mijzelf ineens zeggen.

Het kan niet.

We moeten ons erbij neerleggen.

We kunnen vrienden zijn.

Praten, dingen meemaken.

Dat kan toch ook mooi zijn.

Rein kijkt mij aan met een donkere blik...

Ik race naar huis,

totaal in de war,

prop de laatste spullen in een koffer.

's Avonds laat stuurt Rein mij een app.

Bij deze verbreek ik het

lichamelijk contact.

Dat scheelt misschien

als je met Pablo gaat praten.

Die nacht droom ik dat mijn haren uitvallen.

In grote schilferige plakken

komen ze los van mijn schedel.

De volgende dag rijden we naar Spanje

en terwijl Pablo met zijn oortjes in
en zijn mond half open
naast mij ligt te slapen,
zit ik te janken achter mijn zonnebril.

Als we twee weken later terug zijn,
probeer ik Rein te bereiken,
ik moet hem zien.
Hij houdt eerst af,
maar na een paar weken
hebben we dan eindelijk een afspraak.

11.

In een café. Rein en Renate.

rein Hoe is het?

renate Ach.

Ik weet niet.

Met jou?

rein Ja goed.

renate Je ziet er ook goed uit.

Energiek.

rein Zo voel ik me ook.

Energiek.

renate Hoe vond je het interview?

rein Mooi.

renate En verder?

rein Goed gedaan.

renate Hoe is het met de boerderij?

rein Gaat goed.

Ik heb twee potentiële kopers,

het Beest

en een biologische boer.

Ik ben ze keihard tegen elkaar aan het uitspelen.

renate Oké.

rein Luister.

Ik zeg het maar meteen.

Ik ben weer gaan daten.

renate O?

Heb je succes?

rein Ja.

Ik heb het ook anders aangepakt.

Niet meer gelet op afstand,

nu de boerderij toch weg gaat.

Waardoor er ineens heel veel keuze was.

renate Ja natuurlijk.

rein En ik had ook meteen beet

bij de eerste afspraak.

Ik vond haar ook knap.

Ik kon haast niet wachten tot het pilsje op was.

We zijn meteen naar bed geweest.

Was heel prettig.

Maar ik ben toch nog even doorgegaan.

En de tweede...

Oef.

Als de eerste een lekkere maaltijd was,

dan was de tweede een vijfgangenmenu.
renate Toe maar,
een vijfgangenmenu.
rein Bij wijze van spreken.
renate Kun je met haar praten?
rein In elk geval lachen.
Ze is heel geestig
en warm
en aandachtig.
Ze is gek op mij.
renate Mooi.
rein Hoe vind jij dat?
renate Hoe vind ik dat.
Ik vind het fijn voor jou.
Echt fijn.
En nu ga ik er vandoor.
rein Loop je nou weg?
renate Ik begrijp niet zo goed
dat je me dit op die manier vertelt.
Denk je dat dat leuk is voor mij?
Ik ben toch gek op jou.
Ik had toch ook met heel veel liefde
een vijfsterrenmenu voor jou willen maken.

Wat een botte vergelijking trouwens.

Stomme boer.

Ik had je buik willen kussen,

je lul willen likken,

je klaar zien komen.

Al je poriën leren kennen.

rein Neem me niet kwalijk....

Ik had dat niet zo moeten zeggen.

renate Nee, dat had je niet zo moeten zeggen.

En je had ook wel even mogen wachten.

Zo snel.

Zo snel als jij me hebt ingeruild.

rein Maar luister,

ik moest iets.

Ik was opgefokt.

renate Omdat je verlangde naar mij.

rein Ja.

renate Met de begeerte naar mij in je lijf

ben je naar een ander gegaan.

Dat klopt niet,

dat deugt niet.

Je had gewoon moeten wachten.

Geduld moeten hebben.

Wat betekent het anders,
als je niet bereid bent om even te lijden.
rein Maar jij hebt gezegd dat het er niet in zat.

Jij hebt gezegd
dat we maar vrienden moesten worden.

renate Ja,
maar dat was te snel.
Omdat ik me klem voelde.

Kunnen we niet alsnog...
Dat we alsnog samen...

rein Nee.
Ik denk niet dat het kan.
Ik kan er ook niet tegen
om de hele tijd te moeten wachten
tot jij met Pablo de boel hebt uitgevochten.
Heb je eigenlijk met hem gepraat?

renate Nee...

rein Waarom niet?

renate Hoe moet ik vertellen
dat ik verliefd op iemand ben
en dat het niets geworden is?
Wat moet hij daarmee?
Moet hij me dan troosten?

rein Dat weet ik niet.

renate Alles is dus voor niks geweest.

Dat ik dat ongeluk kreeg voor jouw deur

was dus voor niks.

Ik geloof niet in het lot

maar toch voel ik heel sterk,

dat dit tussen ons

niet zomaar is.

Als je je zo goed voelt bij elkaar,

als je zo kunt praten,

dan kan dat toch niet voor niks zijn.

rein Voor mij was dat ook niet voor niks.

Voor mij is er ook heel veel gebeurd.

renate Maar voor mij niet.

Voor mij is er niets gebeurd.

rein Misschien komt dat nog.

renate Ik weet niet

of ik je dit ooit kan vergeven.

Ooit.

12.

Renate alleen

renate De weken daarna,
is het net of de aanrakingen van veel eerder
nu nog veel sterker
als een soort dieptebommetjes
in mijn zenuwstelsel tot ontploffing komen.
Ik kan niet slapen.
Ik draai en draai,
sta op en kruip weer in bed
als een gewond dier dat zijn hol zoekt
en het niet kan vinden.
Een schrijnend gemis.
Een leegte,
waar hij die er niet is
precies in zou passen.

Ik vlucht in mijn werk,
ga ondanks de bezwaren van Herman
door aan de serie.

Met het gevolg dat ik een schorsing
aan mijn broek krijg.

Als een kind word ik naar huis gestuurd,
waar ik maar eens na moet gaan denken
over mijn werkhouding.

Maar ik kan niet meer nadenken,
laat staan over werk.

Terwijl de wereldeconomie in een crisis raakt,
terwijl de dictators van de toekomst
zich klaarmaken om hun kans te grijpen,
zit ik opgesloten in mijn eigen bloedbaan
en mijn koortsachtige gedachtes.

Op een nacht word ik wakker in paniek.
Mijn hart gaat tekeer als een gek.
De toekomst is een afgrond,
het verleden onbereikbaar.
En ik sta op een dun richteltje
ertussenin.

Ik kom uit bed,
doe mijn pantoffels aan

pak een fles drank,
loop naar buiten,
waar ik op het bankje ga zitten
aan de andere kant van de straat.

Boven de daken verschijnt de maan,
die zich maar van één kant laat zien.
Venus staat er dichtbij,
de planeet die zich voordoet als een ster.
Vijfenvijftig ben ik,
hoe weinig begrijp ik van mijzelf.

Onze voordeur gaat open.
Pablo komt naar buiten,
in badjas.
Hij loopt naar mij toe.
Een frons in zijn voorhoofd.
Hij gaat naast mij zitten,
stopt een sigaret in zijn mond,
die hij niet aansteekt.
‘Ken je mij?’ vraag ik.
‘Weet jij wie ik echt ben?’
Hij krabt over zijn voorhoofd.

‘Een beetje wel,’ zegt hij.

Hij houdt van het Nederlandse woord ‘beetje’.

‘Maar ben je nog nieuwsgierig naar mij?’

Wil je nog dingen ontdekken aan mij?’

Nu kijkt hij echt verontrust.

‘Wat is er aan de hand, Renate?’

‘Veel,’ zeg ik.

‘Meer dan een beetje.’

En dan moet ik huilen.

En als dat klaar is

begin ik te praten.

Grond ging bij Toneelgroep Jan Vos in première op 3 september 2020 in een open tent bij Ambt Delden.

renate Trudi Klever

rein Maarten Wansink

Muziek Jaap van Keulen

Regie Jeroen van den Berg

www.toneelgroepjanvos.nl

Tjeerd Bischoff (1961) studeerde in 1987 af aan de Amsterdamse Toneelschool. Hij startte als acteur, maar gaandeweg begon hij toneel te schrijven. De afgelopen jaren schreef hij voor Huis aan de Amstel, Toneelgroep Dorst, het Onafhankelijk Toneel, Bellevue, de Wetten van Kepler, Wederzijds, Tryater, het Rijksmuseum en de Toneelmakerij. Sinds 2014 is hij huisschrijver voor Toneelgroep Jan Vos.

Toneelwerk

*Grond** – 2020

*Gas** – 2018

*Koning van het grasland** – 2017

Holes – 2015

*Het begin van alles** – 2015

*Mansholt** – 2014

HC Othello – 2014

Down South – 2010

Spiritus – 2011

1933 – 2009

Winterkoorts – 2008

Ogen dicht – 2008

Drang – 2007

H.A.R.T. – 2006

Max, de held van Siddeburen – 2005

Kortsluiting – 2005

Sneeuwwit – 2005

Mijn waardeloze slavin – 2004

Dorst – 2002

Happy Garden – 2000

Petra Penari mag niet op safari – 2000

Een vijand van niks – 1999

De lamme en de blinde – 1998

Ogen die waken – 1998

* teksten uitgegeven bij De Nieuwe Toneelbibliotheek